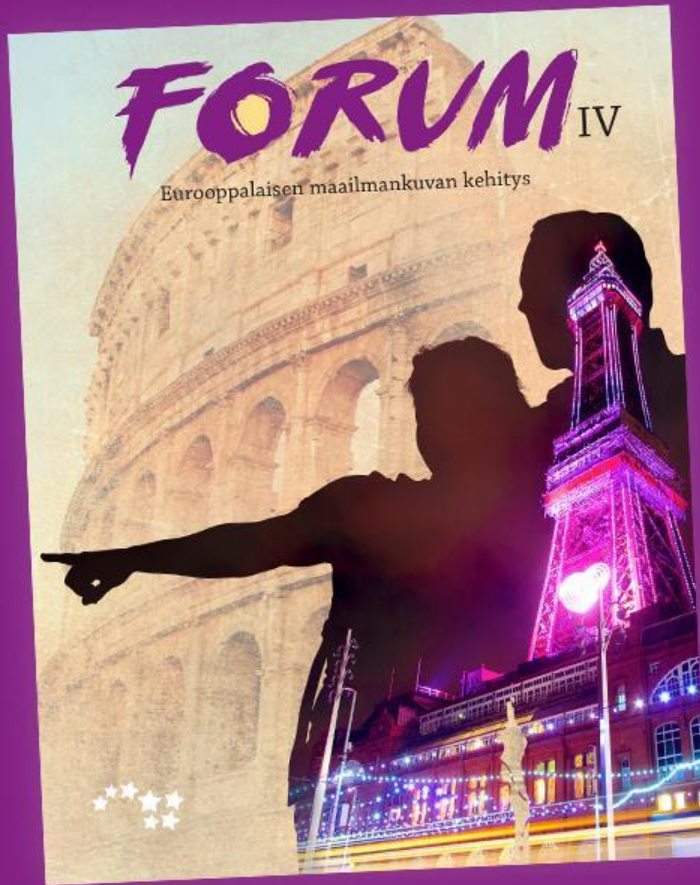

Luku 6

Kohti uutta aikaa

Oppikirjan sivut 58-63

Keskiajan koulut ja koulutus

- aateli oli yleensä lukutaidotonta
- apunaan aatelilla oli kirjurit lukemista ja kirjoittamista varten

Keskiajan koulut ja koulutus

kirkon ja valtion hallinnon tarpeisiin

(virkamiehet)

1. Luostarikoulut

Kansaa opetettiin kirkoissa!

2. Katedraalikoulut piispankaupungeissa

- Tuomiokirkkojen yhteydessä
- ulkoluku ja kuri - opetus latinaksi
- mahdollisuus säätykiertoon

3. Kaupunkikoulut kaupunkeihin

4. Yliopistot 1000-luvulta lähtien (Bologna, Pariisi, Oxford)

- arabien innostava vaikutus
- opettajat ja opiskelijat ammattikunniksi → **universitas**
- maisterin (magister) tutkinto

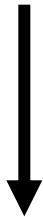
• Neljä tiedekuntaa; filosofinen (artes), teologinen, lääketieteellinen ja oikeustieteellinen

- opiskelijat järjestäytyivät kansakuntiin → **osakunnat**

Keskiajan yliopisto-opinnot

FILOSOFINEN TIEDEKUNTA:

- Grammatiikka
- Dialektiikka
- Retoriikka
- Aritmetiikka
- Geometria
- Musiikki
- Astronomia

BACCALAUREUS
eli kandidaatti

MUUT TIEDEKUNNAT:

- TEOLOGINEN
- LÄÄKETIETEELLINEN
- OIKEUSTIETEELLINEN

MAISTERI

TOHTORI

Yliopistot keskiajalla

Yliopistot

- **Oppineet munkit**
- **Vapaat opettajat**
- **Tiedonhaluiset oppilaat**
- **Tiedon tarve:**
 - **Hallitsija roomalaista oikeutta**
 - **Kaupungit virkamiehiä**
 - **Porvarit luku- ja laskentataitoa**
- **Pariisi: teologia, oikeus- ja lääketiede**
- **Salerno: lääketiede (arabien vaikutus)**
- **Bologna: oikeustiede (antiikon Rooma)**

Tuomas Akvinolainen

Tuomas Akvinolainen (1225–1274) muotoili viisi klassista jumalatodistusta (seuraavilla dioilla).

Tehtävät

1. Miten Tuomas Akvinolaisen jumalatodistuksissa näkyy keskiajan käsitys tiedosta?
2. Miten niissä näkyy se, että Tuomas Akvinolainen oli skolastikko?

1. Ensimmäinen liikuttaja

Kaikki mikä liikkuu, on jonkun toisen liikuttamaa. Jos tämäkin liikuttaja liikkuu, jonkun muun täytyy sitä liikuttaa. Tätä ketjua voidaan jatkaa varsin pitkään, mutta se ei voi olla päättymätön ketju. Niinpä täytyy olla jokin ensimmäinen liikuttaja, jota mikään ei voi enää liikuttaa ja tämä liikuttaja on Jumala.

2. Ensimmäinen syy

***Kaikella olevalla on oma syynsä,
jokainen on seurausta jostain.
Koska syiden ketju ei voi jatkua
loputtomiin, on olemassa jokin
ensimmäinen syy, joka on kaiken
takana. Tämä syy on Jumala.***

3. Täydellinen olento

Koska meillä on olemassa käsitteet enemmän ja vähemmän, täytyy olla jotain, joka on eniten jalo, eniten parasta, eniten totta. Tätä täydellistä olentoa kutsutaan Jumalaksi.

4. Välttämätön olento

On olemassa olioita, joiden on mahdollista olla olemassa, mutta myös olematta. On mahdotonta, että kaikki oliot olisivat olleet olemassa aina. On kuitenkin mahdollista, että joskus menneisyydessä on ollut tilanne, jolloin ei olisi ollut olemassa yhtään olentoa. Siinä tapauksessa ei nytkään olisi yhtään oliota. Täytyy siis olla joku, jonka olemassaolo on välttämätöntä ja tämä olento on Jumala.

5. Päämäärään suuntautuminen

Kaikki luontokappaleet toimivat jotain päämäärää varten, vaikka niillä itsellään ei ole tietoa tuosta päämäärästä. Niinpä täytyy olla jokin olento, joka ohjaa kaikkia luontokappaleita ja me kutsumme tätä olentoa jumalaksi.

Tehtävä 2: **Minkälainen oli keskiaikainen käsitys tiedosta ja tieteestä?**

- **Raamattu + Aristoteleles = skolastiikka.**
- **Kaikki olemassa oleva tiedetään jo.**
 - Tieteen tehtävänä oli tiedetyn tiedon järjesteleminen ja luokittelu.
 - Tieteellisiä kokeita ei tehty.
 - Tieteen tarkoituksena oli tukea kirkon päämääriä.
 - Ihminen tulkittiin luomakunnan herraksi ja maa kaiken keskipisteeksi.
- **Skolastiikka = Raamatun todistaminen oikeaksi antiikin filosofian metodeja hyväksi käyttäen - Tuomas Akvinolainen.**

Tiede keskiajalla

- **Palveli kirkon etuja!**
- **filosofian tehtävä palvella teologiaa**
 - Jumalan teot, ihmeet, pyhimykset ja pyhäinjäännökset ajattelun ohjaajiksi
- **Raamattu ja Aristoteles uskon auktoriteetteina**
 - Boëthiuksen käännökset ja kommentaarit
- **kirkon maallista ylempi asema**; kirkkoisä Augustinus perusteli *De Civitate Dei* -teoksessaan
 - leimallista jatkuva **kadotuksen pelko**
- **Pierre Abélardin "Sic et non"**
 - **tieto uskon edellytykseksi, logiikka** (pitää ymmärtää, että voi uskoa)
- **skolastiikka = uskon ja järjen yhdistäminen**
 - **Tuomas Akvinolainen** (*Summa Theologica*)
 - **Kirkko valtion yläpuolella**, deduktiivinen ajattelu
- **astrologia, alkemia, lääketiede**